

P. ILDEFONS M. FUX OSB

Ida Friederike Görres in njena zamisel Jožefovih litanij

Ida Friederike Görres je bila šesti otrok diplomata Heinricha von Coudenhoveja-Kalergija in njegove japonske žene Mitsu Aoyama. Rojena je bila 2. decembra 1901 na gradu Ronsperg (Poběžovice), danes na Češkem. Odraščala je torej v kulturnem in cerkvenem svetu stare Avstrije, bila več mesecev novinka pri »Angleških gospodičnah« in leta 1935 poročila podjetniškega svetovalca inž. Carla-Josefa Görresa. V »šoli« Romana Guardinija je napisala odmevne knjige: »Telesna Cerkev«, »Pozimi raste kruh« idr.

Srečanje s svetniki je spremenilo in zaznamovalo njeno življenje¹. Že pri štirinajstih letih je odkrila sv. Frančiška Asiškega. V njej se je prebudil smisel za Božjo skrivnost. Dojela je, da svetniki na različne načine predstavljajo skrivnost Stvarnika in Odrešenika. Svetniki so pričevalci, vendar dokaj nepoznani v svetu, ki sicer misli, da jih pozna, v resnici pa ostaja tuj do njih: »Nikoli jim ne pridemo do dna!«² Še danes velja Krstnikova beseda: »Sredi med vami je nekdo, ki ga vi ne poznate« (Jn 1,26).

Ida Görres je kritično prebiralala običajno pisanje o svetnikih, hagiografijo. Ni ji ugajalo pretirano poudarjanje izrednosti in posebnosti v tolikih življenjepisih svetnikov kakor tudi ne moraliziranje v opisovanju. Sv. apostol Pavel je res povabil svoje naslovljence, naj ga posnemajo (prim. 1 Kor 4,16), in tudi Kristus sam je rekel apostolom, da jim je dal zgled, ko jim je umil noge (Jn 13,15). Ida Görres je močnejše pritegovalo skrito in neznanost, kar potrjuje naslov njene knjige, ki je zares veliko hagiografsko delo »Skrito

P. Ildefons M. Fux OSB, Ida Friederike Görres und ihr Entwurf zu einer Josefs-Litanei. Avtorjev rokopis prevedel Anton Štrukelj.

obličje. Razprava o Tereziji iz Lisieuxa»³. Avtorica zavrača očitek, da se nagiba k nespoštljivi predrznosti, češ da zmanjšuje veličino svetnikov in dvomi o njej. Nasprotno: Bog razodeva svoje veličastvo prav v krhkosti človeške posode. Bog je Gospod, ki deluje; brez njegove milosti je vse prazno. »Kadar sem slaboten, sem močan« (2 Kor 12,10). Ali niso to spoznavali in priznavali vsi svetniki vseh časov? To je hotela Ida Friederike Görres prikazati tudi z zamisljivo Jožefovih litanij. Poglejmo njihove vzklike.

Osnutek Jožefovih litanij:

Jožef, senca večnega Očeta
rejniki večnega Sina
učenec Svetega Duha
izvoljenec Svete Trojice

Jožef, glavar svete Družine
ženin Božje Porodnice
hranitelj Sina človekovega
skrbnik večne Besede
Jezusov vzgojitelj
skrbnik tvojega Gospoda
branitelj Izvira
čuvar skrivnosti
varuh našega zveličanja

Jožef, slava Izraela
sin Davidov
zaročen z Marijo
preizkušan z dvomi
potolažen po angelu
poučen po angelu
v sanjah razsvetljen
izpolnjevalec postave

okrepljen z milostjo
priča Kristusovega rojstva
begunec v Egipt
tesar v Nazaretu

Jožef, pravični mož
najzvestejši služabnik
strmeč in molčeč
popoln v preproščini
skala potrpežljivosti
ponižen in moder
velikodušen in srčen
pripravljen na vsak namig Boga
vselej pokoren
popoln v odpovedi
verujoč, ne da bi videl
živeč iz zaupanja
zanesljiv v ljubezni
umirajoč v pričakovanju
pričakujoč pred pragom
vzet v nebesa z Gospodom

Jožef, prijatelj družin
ogledalo zakonov
zaščitnik otrok
vzornik duhovnikov
svetilka vsakdanjosti
vodnik v nevarnosti
spremljevalec v neznano
zavetnik oseb brez otrok
tolažnik oseb, ki se odpovedujejo
prehranjevalec ubogih

Jožef, blagoslovljen in blažen
povišan z Jezusovo hvaležnostjo
ovenčan z veličastvom

vladar v božji hiši
oskrbnik božjih dobrin
delivec hrane v pravem času
mogočni priprošnjik
zaščitnik Cerkve
prosi za nas! Amen.

V tem osnutku, za katerega ne vemo, da bi bil sprejet v uradno cerkveno pobožnost, vzbujajo pozornost, da so v vseh šestih skupinah navedeni vzkliki, ki se zdijo izrazitejši, krepkejši in ostrejši kakor tisti, ki jih najdemo v cerkveno odobrenih litanijah. Slednji se zdijo bolj zadržani.

Zdaj ni naša naloga, da bi v molitvi premišljevali vzklike, ki jih predlaga Ida F. Görres. A pri prvi skupini vzbujajo pozornost, da so naravnani trinitarično⁴.

Posebej prisluhnemo ob izrazu »Očetova senca«, saj nanj ni mogel vplivati naslov knjige, ki jo je André Doze v francoskem izvirniku objavil šele leta 1989.⁵

V apostolskem pismu »Patris Corde« (8. december 2020) papež Frančišek omenja naslov »Očetova senca«. V št. 7 se sklicuje na poljskega pisatelja Jana Dobraczyńskiego in njegovo knjigo »Očetova senca«.⁶

Spomnimo se, da vse tri Božje osebe skupaj delujejo navzven, »ad extra«. Človek je ustvarjen po Božji podobi in sličnosti, tudi red milosti je zgrajen skladno s stvarjenjskim redom. Zato ne sme presenečati, da očetovstvo Boga tukaj odseva kakor v zrcalu. Pomisliti smemo tudi na pojasnilo nadangela Gabriela, ki na Marijino vprašanje odgovori s sklicevanjem na Trojico: »... moč Najvišjega te bo obsenčila. Zato bo tudi Sveto, ki bo rojeno, Sin Božji« (Lk 1,35)⁷. To dejanje obsenčenja se zgodi v zgodovinskem času (v polnosti časa), a ima večnostno razsežnost, saj pri Bogu ni nobenega *prej* in *potem*, ampak nadčasni *zdaj*:

»Deus semper agens« (Bog vedno deluje). V tem smislu pravi sv. Frančišek Saleški, da so tri osebe svete Družine nekakšna Trojica na zemlji, kakor je presveta Trojica v nebesih.⁸

Tudi vzklík »Jezusov vzgojitelj« je pri Görresovi nov; ni ga v cerkveno odobrenih litanijah. Katekizem pravi, da se je »Božji Sin naučil moliti po svojem človeškem srcu. Učil se je tega od svoje matere« (KKC 2599) – in od sv. Jožefa, bi smeli dodati! Jožef uvaja Jezusa v religiozno kulturo Izraela, ko prižge sobotno luč in učlovečenega Božjega Sina jemlje s seboj v shodnico. Jožef s svojo očetovsko avtoriteto zahteva in pričakuje pokorščino (prim. Lk 2,51).

Jožef je imel veliko nalogo, da »je vzgajal Jezusa, se pravi, ga hranil in oblačil, ga poučeval v postavi in obrti, kakor to ustreza dolžnostim, naloženim očetu«. ⁹

Te skrivnosti pa se zavemo tudi v obratnem pomenu: Jezus sam je najprej in zlasti Jožefov učitelj. Kajti »kaj pa imaš, česar nisi prejel« (1 Kor 4,7). Na Božjega Sina se obračamo z molitvijo Saint-Sulpica: »Jezus, ki živiš v Mariji ...« ¹⁰ Ali ni mogoče, da Jezus kot darovalec vseh dobrih darov ustrezno živi tudi »v Jožefu«? To seveda ne razveljavlja zakonitosti rasti in zorenja, ampak spoštuje razvoj in razcvet. »Živim pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus« (Gal 2,20), in sicer kot učitelj v znanosti križa. »Jaz mu bom pokazal, koliko bo moral trpeti za moje ime« (Apd 9,16).

Tako se je tudi Jožef sam učil tega notranjega življenja; učil se je, kako naj hoče to, kar hoče njegov Sin, ki se je naselil v njegovem srcu (Jn 14,23): naučil se je popolnega češčenja nebeškega Očeta in popolnega darovanja samega sebe za »življenje sveta« (prim. Jn 6,51).

V tej luči naj bi razumevali tudi druge vzklike, ki nas hkrati razsvetlujejo in krepijo. V sebi skrivajo milost za vse, ki se hočejo v premišljevanju bližati skrivnosti sv. Jožefa. Nagovarjajo nas zlasti vzdevki, da je bil sv. Jožef »preizkušen v dvomih«, da je »skala potrpežljivosti« in »vselej pokoren«, »popoln v odpovedi«, »umirajoč v pričakovanju«, »spremljevalec v neznanu« in ne nazadnje »povišan z Jezusovo hvaležnostjo«.

Ali poznamo sv. Jožefa? Morda smo zdaj previdnejši in ne pritrdimo prehitro. Varuh Božjih skrivnosti ostaja za nas same skrivnost, ki se bo v polnosti razodela šele v večnosti.

Opombe

¹ Prim. Ida F. Görres, *Aus der Welt der Heiligen*, Frankfurt/M. ²1959, 17–20.

² Pr. t., 19.

³ *Das verborgene Antlitz. Eine Studie über Therese von Lisieux*, Herder, Freiburg i. Br. 1944. Jeseni istega leta je bilo delo v bombnem napadu skoraj povsem uničeno.

⁴ Pri tem seveda ne prezremo, da se vse litanije začenjajo z vzkliki k Sveti Trojici. Glej tudi Ferdinand Holböck, *Litaneien-Katechismus*, Salzburg 1976, 11s.

⁵ Slovenski prevod: André Doze, Jožef, senca Očeta, Frančiškanski samostan Brezje 2000.

⁶ Izvirno delo: *Cień Ojca*, Varšava 1977 (slovenski prevod: Jan Dobraczyński, Očetova senca, Družina, Ljubljana 2020).

⁷ Prim. Joseph Müller, *Der heilige Joseph. Die dogmatischen Grundlagen seiner besonderen Verehrung*, Innsbruck 1937, 98–108

⁸ *Geistliche Gespräche. Deutsche Werk-Ausgabe*, zv. 2. str. 296s.

⁹ Janez Pavel II., apostolsko pismo *Redemptoris Custos* (15. avg. 1989, §16), obj. v tem zvezku.

¹⁰ To molitev je sestavil Charles de Condren in jo dopolnil Jean-Jacques Olier ergänzt. Glej Adolphe Tanqueray, *Grundriss der Asketischen und Mystischen Theologie*. Nemški prevod J. Sternaux SJ. Pariz, Tournai, Rim 1931, 1097–1104

Cerkev sv. Jožefa v Gorencih, župnija Semič